

DET ØKOLOGISKE RÅD
FREMTIDENS MILJØ SKABES I DAG

Miljø- og Planlægningsudvalget
MPU alm. del - Bilag 279
Offentligt

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Folketinget
Christiansborg
1218 København K

19. februar 2007.

Det Økologiske Råd har den 18. februar 2007 sendt nedenstående brev til miljøminister Connie Hedegaard, hvor vi opfordrer hende til at fremlægge konkrete forslag til supplerende virkemidler, der kan medvirke til at opfylde pesticidplanens mål om, at behandlingshyppigheden skal nedsættes til 1,7 i 2009.

Med venlig hilsen

Hans Nielsen

Miljøminister
Connie Hedegaard
Højbro Plads 4
1200 København K

18. februar 2007.

Kære Connie Hedegaard,

Det Økologiske Råd har med interesse læst "Rapport fra et tværministerielt udvalg – Analyse af virkemidler til opfyldelse af Pesticidplan 2004-2009 mål om en behandlingshyppighed på 1,7", som Miljøministeriet, Finansministeriet og Fødevarerministeriet har udsendt i januar 2007.

Baggrunden for rapporten er, at behandlingshyppigheden har været stigende i stedet for faldende i de seneste år, idet den blev opgjort til 2,04 i 2002, 2,17 i 2003, 2,18 i 2004 og 2,32 i 2005, selv om målet i Pesticidplan 2004-2009 er, at den skal falde fra 2,0 i 2002 til 1,7 i 2009.

Formålet med rapporten var derfor at forberede et solidt beslutningsgrundlag for eventuelt supplerende virkemidler, hvis der ikke med behandlingshyppigheden for 2006 kunne ses en væsentlig reduktion.

Det Økologiske Råd finder rapporten dybt skuffende. Den giver hverken anbefalinger eller noget beslutningsgrundlag for at kunne vælge supplerende virkemidler, idet forslagene enten kræver et yderligere analysearbejde eller er fuldstændig urealistiske. Rapporten giver således ikke et solidt beslutningsgrundlag for at vælge supplerende virkemidler, som det ellers var formålet.

Det Økologiske Råd opfordrer dig på den baggrund til at fremlægge konkrete forslag til supplerende virkemidler, der kan medvirke til at opfylde pesticidplanens mål om, at behandlingshyppigheden skal nedsættes til 1,7 i 2009.

Det Økologiske Råd anbefaler:

- at reguleringen af pesticidforbruget i Danmark skal baseres på en kombination af pesticidafgifter, rådgivning, information samt synliggørelse af de enkelte bedrífers forbrug af pesticider.
- at alle landbrugsbedrífte over 50 ha med et pesticidforbrug, der ligger over deres måltal, skal have personlig rådgivning i løbet af de kommende 4 år. Der startes med de 3.000 bedrífte over 100 ha, der har det største merforbrug af pesticider i forhold til deres måltal. Samtidig med den personlige rådgivning skal der iværksættes en monitorering af ukrudt og skadevoldere i kommarkerne og udarbejdes ukrudtskort. Monitorering og udarbejdelse af ukrudtskort udføres af landmanden, en medhjælper eller f.eks. en studerende.
- at alle sprøjtejournaler skal offentliggøres på Internettet for både at synliggøre de landbrugsbedrífte, der opfylder deres måltal, og de landbrugsbedrífte, der ikke gør det.

Det Økologiske Råds kritik af Rapporten fra det tværministerielle udvalg

Rapporten giver hverken anbefalinger eller noget beslutningsgrundlag for at vælge supplerende virkemidler, da dens forslag enten kræver et yderligere analysearbejde eller er fuldstændig urealistiske.

Da forslag i 1990'erne om indførsel af afgifter på pesticider blev kendt, førte de til en omfattende hamstring af pesticider i landbruget, og da både forslaget om kraftige afgiftsforhøjelser og forslaget om pesticidkvoter er langt mere vidtgående, vil de føre til en meget større hamstring end i 1990'erne. Denne hamstring vil i sig selv føre til så betydelige pesticidlagre på de enkelte bedrífte, at det vil udelukke en opfyldelse af målet om en behandlingshyppighed i 2009 på 1,7. Disse problemer er end ikke nævnt i rapporten.

Endvidere behandler rapporten slet ikke mulighederne for at skabe et samspil mellem forskellige virkemidler, f.eks. afgifter, rådgivning samt offentliggørelse af sprøjtejournaler på Internettet.

Vedr. forslaget om pesticidafgifter:

Forslaget indebærer, at der skal indføres en afgift på standarddosering på 300 kr per BI for at opnå en behandlingshyppighed på 1,7 i 2009. Det svarer til en 9-dobling af den eksisterende værdiafgift på herbicider, en 3-dobling af den eksisterende værdiafgift på svampemidler og en 8-dobling af den eksisterende værdiafgift på insektmidler. Det svarer til en afgift på i gennemsnit ca. 500 kr/ha. Afgiften vil variere kraftigt fra afgrøde til afgrøde, og vil med forbruget i 2005 blive på ca. 21 kr. pr ha græs og ca. 3.200 kr. pr ha kartofler.

Forslaget er tidligere blevet afvist af lovgivningsmæssige grunde, fordi det kræver en afgiftslov med over 160 satser for at omfatte alle godkendte aktivstoffer i Danmark, og at der gennemføres en lovrevision hver gang et nyt aktivstof bliver godkendt i Danmark. Forslagets svagheder er herudover, at det vil skabe et sort marked for ulovligt importerede pesticider, da der vil være store fortjenester at hente herved. Det vil endvidere give en usikker målopfyldelse, fordi det er usikkert, i hvilket omfang afgiften vil reducere forbruget, og i hvilket omfang den vil øge den ulovlige indførsel.

Det vil blive umuligt at afgøre, om pesticidplanens mål kun bliver opfyldt i på papiret, og ikke i virkeligheden.

Det Økologiske Råd kan derfor ikke anbefale forslaget, men er positivt indstillet over for en mindre forhøjelse og herunder en justering af pesticidafgifterne i forhold til udviklingen i priserne på pesticider og afgrøder siden den seneste afgiftsændring i 1998.

Vedr. forslag om pesticidkvoter:

Forslaget omhandler både faste og omsættelige kvoter. Faste kvoter baseret på størrelsen af det behandlede areal vil ramme de landmænd, der dyrker specialafgrøder med et stort behov for pesticider, meget hårdt. Derimod vil bedrifter med meget græs få en større kvote, end de har behov for. Der vil således blive skabt et uigennemskueligt marked for køb og salg af pesticider mellem landmændene indbyrdes, hvor ulovligt indførte pesticider let vil kunne indgå.

Omsættelige kvoter baseret på landmændenes aktuelle afgrødesammensætning indebærer, at der oprettes en kvotebørs for køb og salg af pesticider. Men kvotebørsen vil adskille sig kraftigt fra børsen for mælkekvoter.

Ved mælkekvoter er det normale, at en landmand sælger hele sin mælkekvote, fordi han vil ophøre med at producere mælk. Ved pesticidkvoter vil langt størstedelen af landmændene fortsat anvende pesticider. I et år med et lavt behov for pesticider vil en landmand derfor ikke sælge overskuddet på sin kvote. Prisen vil nemlig typisk være lav, og han kan risikere at få behov for hele sin kvote næste år, hvis behovet for pesticider bliver stort, - og så vil kvoteprisen være høj. Til gengæld kan han have interesse i at opkøbe hele sin kvote for at opbygge et pesticidlager til de kommende års forbrug og/eller for at kunne sælge dem til andre landmænd i år, hvor de har mangel på pesticider.

Den økonomisk rationelle landmand vil derfor vælge ikke at sælge af sin kvote, medmindre han er sikker på, at hans forbrug i fremtiden hvert år vil ligge under kvoten.

Resultatet vil derfor blive, at der i stedet vil opstå større pesticidlagre ude på bedrifterne og et pesticidmarked mellem landmændene uden om kvotebørsen, hvor salg af ulovligt indførte pesticider let vil kunne indgå. Det vil således blive fuldstændig umuligt for myndighederne at få et overblik over pesticidforbruget både på de enkelte bedrifter og på landsplan.

Kvotebørsen skønnes at ville koste landbruget 230 mio. kr. om året svarende til 2,3 mia. kr. over en tiårs periode. Det er således et meget kostbart virkemiddel, som det oven i købet kan blive meget vanskeligt at afskaffe igen, fordi kvoterne vil blive kapitaliseret i ejendomspriserne og derfor ikke kan afskaffes uden betydelige tab for mange landmænd.

Hertil kommer, at når en bedrift i dag lægger om til økologisk produktion, falder salget og forbruget af pesticider i Danmark alt andet lige til gavn for naturen og miljøet, mens det ved en kvoteordning ikke vil føre til noget fald i salget og forbruget af pesticider. Kvoten vil nemlig blive solgt til andre bedrifter, der så vil kunne øge deres pesticidforbrug tilsvarende. Der er derfor også behov for en mekanisme i en kvoteordning, der kan reducere den samlede pesticidkvote i takt med omlægningen til økologisk produktion.

Danmarks JordbrugsForskning har været med til at udvikle en robotteknologi, der ifølge markforsøg kan skåne miljøet for halvdelen af den ukrudtsgift, der normalt bruges i markerne. Hertil kommer, at der er et udviklingsarbejde i gang af såkaldte mikrosprøjter, der kan genkende de enkelte ukrudtsarter i meget tidlige stadier og bekæmpe dem med ekstremt små dråber sprøjtegift. Perspektivet er en besparelse på hele 99% af dagens forbrug af ukrudtsmidler. Der vil således være behov for en mekanisme i en kvoteordning, der kan reducere den samlede pesticidkvote løbende i

takt med udviklingen af nye teknologier. Da de nye teknologiers muligheder for at reducere pesticidforbruget især findes inden for ukrudtsmidler, vil en kraftig reduktion af pesticidkvoten på grund af nye teknologier til ukrudtsbekæmpelse ramme nogle landmænd meget hårdere end andre. I 2005 udgjorde ukrudtsmidler f.eks. kun 12% af pesticidforbruget i kartofler, men hele 99% af pesticidforbruget i majs. Alle disse problemer på sigt er slet ikke berørt i rapporten.

Kvotordninger vil enten medføre et stort permanent kontrolbehov eller store administrationsomkostninger, og de vil skabe et internt marked for pesticider mellem landmændene indbyrdes, hvor salg af ulovligt indførte pesticider let vil kunne indgå. Det vil således blive umuligt at afgøre, om de fastsatte kvoter bliver opfyldt i virkeligheden, eller kun på papiret. Og der mangler helt en redegørelse for, hvordan kvoterne skal reduceres i takt med omlægning til økologisk produktion og udvikling af nye teknologier.

Det Økologiske Råd kan derfor ikke anbefale kvotordninger.

Rådgivning og information:

Rådgivning og information har hidtil været de væsentligste virkemidler i Danmark til at opnå reduktioner i pesticidforbruget.

Rådgivning og information vil medvirke til, at anvendelse af pesticider i landbruget er baseret på den nyeste viden og de nyeste tekniske muligheder for at minimere forbruget af pesticider, uden at det medfører væsentlige økonomiske tab for landmanden. For at motivere den enkelte landmand yderligere til at reducere deres pesticidforbrug bør deres sprøjtejournaler offentliggøres på Internettet ligesom deres gødningsregnskaber.

Rapportens forslag om krav om personlig rådgivning, monitorering af skadevoldere i korn og raps samt udarbejdelse af ukrudtskort til alle landmænd er fuldstændig urealistisk, fordi der slet ikke findes de 448 ekstra landbrugsrådgivere, som det forudsætter. Dansk Landbrugsrådgivning har godt 400 planteavlskonsulenter beskæftiget i alt og har ubesatte stillinger. Forslaget er desuden uhensigtsmæssigt, fordi det fokuserer på *alle* landbrug, selv om det især er de største landbrug, der overskrider deres måltal, og selv om en del landbrug allerede opfylder deres måltal.

I rapportens scenarie 1 foreslås det, at alle bedrifter over 20 ha dvs. 28.192 bedrifter skal have obligatorisk rådgivning i samme år f.eks. 2008. Det vil kræve yderligere 148 landbrugskonsulenter, og de vil være umulige at skaffe. Forslaget er således helt urealistisk.

Et realistisk forslag vil være i 2008 at iværksætte rådgivning på de 3.000 landbrug over 100 ha, som har det største merforbrug af pesticider i forhold til deres måltal. Det vil koste 20 mio. kr svarende til 20 planteavlskonsulenter.

I 2009 år kunne der iværksættes rådgivning på resten af landbrugene over 100 ha, der overskrider deres måltal. At kræve obligatorisk rådgivning til landmænd, der overholder bedriftens måltal er efter Det Økologiske Råds opfattelse både urimeligt og unødvendigt.

I 2010 kunne rådgivningen omfatte landbrug mellem 80 ha og 100 ha, der har et pesticidforbrug, der ligger over deres måltal.

I 2011 kunne rådgivningen omfatte landbrug mellem 50 og 80 ha, der har et pesticidforbrug, der ligger over deres måltal.

De samlede udgifter til scenarie 1 vil således blive på ca. 80 mio. kr. over 4 år.

I rapportens scenarie 2 foreslås det, at der skal foretages monitorering af ukrudt i 650.000 ha vinterhvede, 550.000 ha vårbyg og 150.000 ha vinterraps samt udarbejdes ukrudtskort for 1,5 mio. ha. De samlede udgifter er i Rapporten opgjort til 293 mio. kr årligt svarende til 300 landbrugskonsulentstillinger. Forslaget er således fuldstændig urealistisk, da disse stillinger vil være umulige at besætte.

Det Økologiske Råd finder endvidere, at monitoreringen af ukrudt og skadegørere kan udføres af landmanden selv, en landbrugsmedhjælper eller f.eks. en studerende til en langt lavere løn end landbrugskonsulenternes 750 kr i timen. Udgifterne er derfor urealistisk høje. Monitorering af ukrudt og skadegørere er allerede almindelig praksis for en del landmænd i dag.

Det Økologiske Råd finder, at der i høj grad er behov for en øget monitorering af skadevoldere i vintersæd og vårsæd, da det aktuelle pesticidforbrug i disse afgrøder langt overstiger måltallet, mens det ikke er tilfældet for raps.

Vintersæd havde i 2005 et BI på 2,53 ifølge Bekæmpelsesmiddelstatikken, mens måltallet for 2009 er et BI på 1,75 for vinterhvede, 1,10 for rug og 1,2 for vinterbyg og triticale svarende til et gennemsnit på ca. 1,65. Dansk Landbrugsrådgivning har endvidere fremført, at der ved markforsøg med Planteværn Online i perioden 2002-2006 har været et BI på 0,75 for ukrudtsmidler i vinterhvede, hvilket er 0,2 under måltallet for ukrudtsmidler på 0,95 for 2009, og det er 0,6 under BI for ukrudtsmidler i vintersæd på 1,35 i 2005. For stråforkortningsmidler er der også meget store reduktionsmuligheder, idet der i 2005 var et BI på 0,27 for vintersæd, mens måltallet for 2009 er ca. 0,01. Der er således reduktionsmuligheder i vintersæd på $BI\ 2,53 - 1,65 + 0,2 = 1,08$ svarende til en reduktion i forbruget på 42%. Omregnes disse reduktionsmuligheder på 1,08 til hele landbrugsarealet svarer det til en reduktion af behandlingshyppigheden på 0,40 dvs. fra 2,32 i 2005 til 1,92.

Vårsæd havde i 2005 et BI på 1,66 ifølge Bekæmpelsesmiddelstatistikken, mens måltallet for 2009 er et BI på 1,30. Hertil kommer, at der ved markforsøg med Planteværn Online i 2002-2006 har været et BI på 0,51 for ukrudtsmidler i vårsæd dvs. 0,19 under måltallet for 2009 på 0,7. Der er således også meget store reduktionsmuligheder i vårsæd på $BI\ 1,66 - 1,30 + 0,19 = 0,55$ svarende til en reduktion af pesticidforbruget i vårsæd på 33%. Omregnes disse reduktionsmuligheder på 0,55 til hele landbrugsarealet, svarer det til et BI på 0,17.

Der er således reduktionsmuligheder alene i vintersæd og vårsæd på $0,40 + 0,17 = 0,57$ svarende til en reduktion af behandlingshyppigheden fra 2,32 i 2005 til 1,75.

Der er derimod ikke noget stort reduktionspotentiale i vinterraps, idet BI i 2005 var på 1,58 og måltallet for 2009 er på 1,55.

Det Økologiske Råd anbefaler på den baggrund, at indsatsen omkring monitorering af ukrudt og skadevoldere koncentrerer om vintersæd og vårsæd.

Et realistisk forslag vil være, at der i 2008 startes monitorering af skadevoldere i vintersæd i tilknytning til rådgivningen på de i scenarie 1 nævnte bedrifter, dvs. de 3.000 bedrifter over 100 ha, der har den største overskridelse af deres måltal. Selve monitoreringen skal ikke foretages af en landbrugskonsulent, men af ejeren, en medhjælper eller f.eks. en studerende, så omkostninger bliver langt mindre end 750 kr/time.

I 2009-2011 fortsættes monitoreringen sideløbende med rådgivningen i scenarie 1.

Det har ikke været muligt for Det Økologiske Råd at få de fornødne oplysninger til at beregne omkostninger til ovennævnte forslag til scenarie 2, men de vil være under halvdelen af udgifter i rapportens scenarie 2 og fordeles desuden over 4 år, så det er muligt at skaffe det fornødne antal landbrugskonsulenter.

Opsummering vedr. rådgivning og information

Det Økologiske Råds anbefaler, at alle landbrug over 50 ha, der overskrider deres måltal, skal modtage obligatorisk rådgivning fra landbrugskonsulenter i de kommende 4 år. Samtidig skal de selv foretage monitoring af ukrudt i deres kornmarker og udarbejde ukrudtskort med støtte fra deres landbrugskonsulent.

Dette vil ligesom forslagene om afgifter og kvoter ikke i sig selv kunne sikre, at målet om en behandlingshyppighed på 1,7 vil blive indfriet i 2009, men det er et realistisk forslag, der peger fremad, og det vil kunne reducere pesticidforbruget på de bedrifter, hvor pesticidforbruget ligger over måltallet.

Endvidere vil forslaget om at gøre sprøjtejournalerne synlige for offentligheden på Internettet ligesom landbrugets gødningsregnskaber samtidig sætte fokus på pesticidanvendelsen både på de bedrifter, der opfylder måltallet og på de bedrifter, der ikke gør det.

Med venlig hilsen

Hans Nielsen

Kopi er sendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg samt Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.